

Zefir BOSC

Majoral dal Felibrige

CONTES DE LA NALTA VIADENA

(Roèrgue)

Estraches de Histoire de Pascal

1980

Colleccion del GRELH ROERGAS – N° 27 - 1981

A la memòria de Joan-Antòni PASCAL

*Ounour à nòstis Avi
Tant sàvi, tant sàvi !
Ounour à nòstis Avi
Qu'avèn pas couneigu.
An viscu, an tengu
Nosto lengo vivo,
An viscu, an tengu
Tant coumo an pouscu !*

(La cansoun dis Avi)
Frederi MISTRAL.

CONTES DE LA NALTA VIADENA estraches de l'Istòria de PASCAL

Estampèl

Joan-Antòni PASCAL èra nadiu de la parròquia de VITRAC-EN-VIADENA, del matsage de Vedrinas. Masatge, altre còp de dètz-e-sèt ostals, bastit a la sisa de la Nalta-Viadena (Roèrgue), tot al ras dels Monts d'Aubrac.

Pascal i nasquèt lo 9 de febrèr de 1857.

Moriguèt lo jorn quinzen del mes d'octobre de 1915, dins aquel mas ont aviá passat la maja part de sa vida...

Era resseguièr de mestièr. Dins l'ivernada partiá en Carcin, ambe son vesin CAYRON, torar los aubres e ressar fustas e pòsses.

Aprèp un tiratge malurós del sort, ambe lo numèro 27, faguèt son servici d'armada al fòrt del Nalt Buc rasis Versalhas.

Es d'aquí, qu'escrivèt en 1880 son manescrich, o jornal, titolat Histoire de Pascal. Sus aqueles fulhets remembrava son joventum e los contes de sa mameta.

Aqueles contes represes dins lor emmòtle occitan, vos los baile dins lo biais que Pascal los copièts sus son quasèrn.

Trobaretz aital, cossi son nombrosas las variantas dels contes populàris que caminèron, n'i a gaire, dins nòstras campanhas.

Tradicion orala que serviciá, tanplan, a encantar las velhadas ivernencas, coma tanben, a formar la memòria de la joinessa, e mantenir aital, la lenga d'òc.

En seguida dels contes meravilhoses, ai ajustat qualques racontes descrites per Joan-Antòni (o Antoèna) Pascal, sortits tanben de son quasèrn.

D'en primièr d'òc que ne ditz, quora parla de sa maire grand. Aquel raconte simplet clava son jornal de remembres. Sèrb, subretot, de testimòni per marcar la pensada prigonda del sègle passat. Mòstra un

image afinat de sa mameta, retrach del amor que li portava, alisat tanben, per l'aluenchament del país nadalenc.

Apuèi trobaretz las istòrias viscudas o imaginadas de sa grand. Racontes que van del Panaire d'Alpuèch a la trèva de Biac.

Per acabar, ai représ l'istòria dels ressaïres de Viadena qu'aimava contar Lois Miquèl de Coluènhas. Aquel eveniment se trapa resumit dins lo *Dictionnaire des institutions, mœurs et coutumes du Rouergue* (émigrations) — H. Affre, 1903.

E per clavar, d'òne la revirada de La Legenda de Seveirac-Bedena, contada per Auguste BIRON.

— 1880 — L'ensenhament obligatòri del francès s'amodava, coma tanben la lucha còntre lo patoès, quitament dins los masatges perduts del Roèrgue.